

Friedrich Dürrenmatt

Visat núm. 2

(octubre 2006)

per Maria Bosom

El novel·lista, assagista i dramaturg suís Friedrich Dürrenmatt ha estat, sens dubte, un dels autors més crítics amb la societat occidental posterior a la Segona Guerra Mundial. Tot i que és molt conegut per les seves novel·les policiaques, d'una profunditat filosòfica ben atípica en aquest gènere, el que més destaca de la seva producció literària són les obres de teatre. Igual que Bertolt Brecht, va conrear el teatre èpic, que pretenia involucrar el públic en un debat teòric en lloc d'oferir-los un simple entreteniment passiu. A diferència del seu contemporani, però, mai no va defensar cap ideologia política en concret, sinó que es dedicà a exercir una dura crítica dels totalitarismes del seu temps, tant del nazisme com del comunisme. El seu llegat teatral, apartat de qualsevol adscripció ideològica, ens retrata un món on la tragèdia de l'individu es veu privada de sentit a causa del materialisme desmesurat de la societat moderna.

Fill d'un pastor protestant, Dürrenmatt va néixer el 5 de gener del 1921 a Konolfingen, un poble suís situat al cantó de Berna. El 1935 la seva família es traslladà a Berna, on ell va cursar els seus estudis universitaris de Llengua i Literatura Alemanyes i de Filosofia. L'any 1943, però, va decidir que es volia dedicar a escriure i va abandonar la universitat. Al cap de poc va estrenar la seva primera peça teatral, *Es steht geschrieben*, que fou objecte de gran polèmica a causa de la seva crítica contra el perill que pot comportar prendre's les escriptures religioses al peu de la lletra. El seu primer èxit teatral va ser *Romulus der Grosse*, obra que presenta la decadència de l'Imperi Romà sota el mandat del seu darrer emperador. El 1946 es casà amb l'actriu Lotti Geissler, amb qui va tenir tres fills. Els seus primers anys com a escriptor van estar marcats per una situació econòmica força precària, fet que el va moure a escriure novel·les policiaques com ara *Der Richter und sein Henker*, que avui és una de les lectures més habituals a les escoles de parla alemanya.

L'any 1952 la família es traslladà a Neuenburg, on Dürrenmatt estrenà l'obra que va representar el seu reconeixement com a dramaturg, *Die Ehe des Herrn Mississippi*. A aquesta la va seguir *Der Besuch der alten Dame*, que li va suposar l'èxit internacional. L'any 1962 es va estrenar la que, segons molts crítics, és la seva millor obra, *Die Physiker*, que tracta dels perills que poden comportar els avenços de la ciència en mans de polítics sense escrúpols. L'any 1983 va morir la seva dona, i al cap d'un any es tornà a casar amb l'actriu Charlotte Kerr. Dürrenmatt va seguir escrivint per a l'escena, i també va adaptar i dirigir clàssics, com per exemple els de Shakespeare. Durant els darrers anys de la seva vida, desencisat amb el panorama teatral, va deixar de banda l'escenari per dedicar-se a l'assaig, sense abandonar la crítica política. Dürrenmatt va morir l'any 1990 a Neuchâtel.

A causa de la situació de repressió política i cultural del franquisme, les obres de Dürrenmatt no es van començar a traduir al català fins als anys seixanta. La primera traducció que trobem és *La visita de la vella dama*, feta l'any 1961 per Frederic Ulsamer i Aurora Díaz Plaja. Una dècada més tard, Josep Maria Salvadó i Joan L. Bozzo van traduir *Els físics*, la seva obra més exitosa. Cal destacar especialment les traduccions que va fer Artur Quintana de l'obra de Dürrenmatt als anys seixanta: *La*

promesa i *El jutge i el seu botxí*. També cal esmentar les dues traduccions de *Ròmul el gran*, una feta per Carme Serrallonga l'any 1983 i l'altra feta per Feliu Formosa el 2005, per ser representada al Teatre Nacional de Catalunya.